

LIMIS klasifikatoriai ir tezaurai

Dalia Sirgedaitė,
Lietuvos muziejų informacijos, skaitmeninimo ir
LIMIS centras

2010 m.

Kas yra klasifikacija?

- Klasifikacija – įvairiarūšių objektų skirstymas grupėmis pagal bendrus požymius.
- Klasifikuojami įvairūs objektai ir reiškiniai:
Daiktai: meno kūriniai, buities ir darbo įrankiai, ginklai, papuošalai, baldai ir kt.
Gamtos objektai: augalai, gyvūnai ir kt.
Mokslo sritys: gamtos mokslai, technikos mokslai, humanitariniai mokslai ir kt.

Klasifikavimo įrankiai (priemonės)

Skirtingus objektus pagal apibendrinančius požymius į temines grupes gali skirstyti:

- Klasifikatorius;
- Tezaurus.

Kas yra klasifikatorius? 1

Klasifikatoriaus vaidmuo:

skirtingus objektus pagal apibendrinančius požymius skirstyti į temines grupes.

Klasifikatoriaus sandara:

- terminai;
- hierarchiniai ryšiai tarp terminų.

Kas yra klasifikatorius? 2

APRANGA

Aksesuarai

Apavas

Drabužiai

 Moteriški drabužiai

 Apatiniai drabužiai

 Naktiniai drabužiai

 Viršutiniai drabužiai

 Liemenė

 Suknelė

 Vyriški drabužiai

Kas yra tezauras? 1

Tezauro vaidmuo:

skirtingus objektus pagal apibendrinančius požymius skirstyti į temines grupes.

Tezauro apibrėžimas:

Tezauras – bendrasis arba kurios nors srities žodynas (dailės, krikščioniškosios ikonografijos, karybos, etnografijos), nurodantis prasminius žodžių ryšius.

Kas yra tezauras? 2

Tezauro sandara:

- terminai;
- ryšiai tarp terminų.

Tezauro terminų tarpusavio ryšiai:

- hierarchiniai,
- ekvivalentiniai,
- asociatyviniai.

Tezaurus. Hierarchiniai ryšiai

Aukščiausio lygmens terminų ryšiai su žemesnio lygmens terminais.

APRANGA

Aksesuarai

Apavas

Drabužiai

 Moteriški drabužiai

 Apatiniai drabužiai

 Kojinės

 Vyriški drabužiai

Tezaurus. Ekvivalentiniai ryšiai

Pagrindinių terminų ryšiai su šalutiniais terminais (sinonimais).

- KIŠKIS; ZUIKIS.
 - MALŪNSPARNIS; SRAIGTASPARNIS.
 - PRIJUOSTĖ; PRIJUOSTIS; KVARTUKAS; ŽIURSTAS.
 - MAŽOJI SKULPTŪRA; SMULKIOJI SKULPTŪRA; MAŽOJI PLASTIKA.
 - LIETUVOS DAILĖS MUZIEJUS; LDM.
-

Tezaurus. Asociatyviniai ryšiai

Ryšiai tarp tos pačios kategorijos terminų:

LAIVAI; VALTYS (susiję terminai)

Ryšiai tarp skirtingų kategorijų terminų:

GROŽIS; ESTETIKA (reiškinys, objektas – mokslo sritis)

AUDIMAS; AUDINYS (procesas – rezultatas);

LIGONIS; LIGONINĖ (objektas – vieta)

TEMPERATŪRA; TERMOSTATAS (objektas – instrumentas)

ORNITOLOGIJA; PAUKŠTIS (disciplina – objektas)

Tezaurus. Vartojimo pastabos

Termino apibrėžimas.

Tunika – tiesaus kirpimo moteriškas arba vyriškas viršutinis drabužis, pasiūtas iš dviejų audinio gabalų.

Termino naudojimo trumpas, glaustas paaiškinimas. Vartotojo įspėjimas.

Sovietų Sąjunga (egzistavo 1922–1991 m.; panaikinta 1991 m.)

Kodėl reikia klasifikuoti?

- Klasifikavimas padeda užtikrinti, kad visoje informacinėje sistemoje būtų naudojami vienodi terminai.
- Klasifikavimo įrankiai (priemonės) vartotojams palengvina objektų (eksponatų) paiešką.
- Klasifikavimo įrankiai (priemonės) palengvina informacijos apie objektus (eksponatus) įvedimą į informacinę sistemą.

LIMIS klasifikatorių pavadinimai

Bendramuziejiniai (kai kurie):

Muziejų klasifikatorius

Ekspонатų tipų klasifikatorius

Ekspонатų saugojimo vietų klasifikatorius

Ekspонатų būklės klasifikatorius

Medžiagų klasifikatorius

Teminiai (kai kurie):

Ginklų klasifikatorius

Meno ekspонатų klasifikatorius

Numizmatikos klasifikatorius

Zoologijos ekspонатų klasifikatorius

LIMIS klasifikatorių rengėjai

Rengėjas:

Lietuvos muziejų informacijos, skaitmeninimo ir LIMIS centras.

Bendradarbiai:

Dailės darbo grupė;

Gamtos, mokslo ir technikos darbo grupė;

Kultūros istorijos darbo grupė;

Restauratorių darbo grupė.

LIMIS klasifikatorių, tezaurų kūrimo pagrindas. 1

Skaitmeninio turinio reikšmės standartai:

- LST ISO 2788:2010 Dokumentavimas. Vienakalbių sisteminių žodynų rengimo ir tvarkymo gairės (tapatus ISO 2788:1986);
- LST ISO 5964:2010 Dokumentavimas. Daugiakalbių sisteminių žodynų rengimo ir tvarkymo gairės (tapatus ISO 5964:1985).

Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymas *Dėl skaitmeninio turinio kūrimo, saugojimo ir prieigos standartų ir norminių dokumentų sąrašų patvirtinimo* (2010 m. sausio 7 d.)

LIMIS klasifikatorių, tezaurų kūrimo pagrindas. 2

Skaitmeninio turinio reikšmės norminiai dokumentai:

- Jungtinis menininkų vardų sąrašas (ULAN) http://www.getty.edu/research/conducting_research/vocabularies/ulan
- Meno ir architektūros tezauras (AAT) http://www.getty.edu/research/conducting_research/vocabularies/aat/
- Geografinių pavadinimų tezauras (TGN) http://www.getty.edu/research/conducting_research/vocabularies/tgn/
- Meno ir ikonografijos klasifikavimo sistema Iconclass <http://www.iconclass.nl/>
- Lietuvos Respublikos terminų bankas <http://terminai.vlkk.lt/>

Lietuvos Respublikos kultūros ministro įsakymas *Dėl skaitmeninio turinio kūrimo, saugojimo ir prieigos standartų ir norminių dokumentų sąrašų patvirtinimo* (2010 m. sausio 7 d.)

Dalia Sirgedaitė
Dalia@limis.lt
(8 ~ 5) 262 1883, 261 9670